

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Walter Keim
Almbergkleiva 64
6657 RINDAL

Deres ref

Vår ref

Dato

16/1458-

16.02.2017

Rettsikkerhet i psykisk helsevern – kritikk av regelverk om og utøvelse av tvang

Vi viser til flere brev fra deg om overnevnte.

Som du er kjent med er det en høyt prioritert målsetning for regjeringen å redusere og kvalitetssikre bruken av tvang i psykisk helsevern og å forbedre registrering og rapportering av tvangsvedtak.

Regjeringen har satt ned et lovutvalg som skal foreslå ny tvangslovgivning. Utvalget skal foreta en samlet gjennomgang av tvangsreglene i helse- og omsorgssektoren og utrede behov for revisjon og modernisering av regelverket. Utvalget skal avgi sin utredning til Helse- og omsorgsdepartementet innen 1. september 2018.

Stortinget har nylig vedtatt endringer i psykisk helsevernloven som skal gi bedre rettsikkerhet og mer medvirkning for pasienter ved bruk av tvang.

Pasienter som har samtykkekompetanse, får rett til å avslutte behandling eller nekte å ta imot tilbud om behandling. Det er foreslått unntak ved alvorlig selvmordsfare eller alvorlig fare for andres liv eller helse.

Pasientene får en klarere rett til å uttale seg før det treffes vedtak om blant annet behandling uten samtykke og beltelegging eller bruk av andre tvangsmidler. Det skal legges særlig vekt på pasientens uttalelser om tidligere erfaringer med bruk av tvang.

Bruk av tvang skal evalueres sammen med pasienten i etterkant. Det gjelder blant annet tvangsmedisinering og beltelegging. Etter evalueringen skal helsepersonellet journalføre pasientens syn på tiltaket.

Pasientene skal også få utvidet retten til fri rettshjelp. Pasienter skal få rett til fritt rettsråd uten behovsprøving og egenandel ved klage til fylkesmannen på vedtak om behandling uten samtykke (tvangsmedisinering mv.)

Endringene i retten til fri rettshjelp trer i kraft 1. juli i år. De øvrige endringene trer i kraft 1. september.

Som ledd i arbeidet med å redusere bruken av tvang har de regionale helseforetakene i oppdragsdokumentet for 2017 blitt pålagt å gjennomføre ledelsesforankrede dialogmøter med pasienter og brukerorganisasjoner om deres erfaringer med bruk av tvang. Dette skal gjøres i samarbeid med Nasjonalt senter for erfaringskompetanse.

Helsemyndighetene har bedt kontrollkomisjonene om å legge større vekt på brukerperspektivet, etterprøve begrunnelsene for tvangsbruk mer kritisk og ta bedre hensyn til helheten i pasientens situasjon når det enkelte tvangsvedtak vurderes. Komisjonene skal også utøve en mer aktiv velferdskontroll.

Det er stilt krav til sykehusene om fullstendig og korrekt rapportering av bruk av tvangsmidler og at det etableres systemer som sikrer pålitelig registrering av data.

Samlet oversikt over tvangsmiddelbruk for 2015 er ventet i februar/mars 2017.

Fra og med 2017 vil vi følge utviklingen i bruk av både tvangsmidler (remmer/belteseng, fastholding, kortvarige anbringelse bak låst dør, beroligende legemidler) og tvangsinleggelse gjennom kvalitetsindikatorer og tertialvis publisering av data på www.helsenorge.no

Departementet har også tett oppfølging av styringskravet fra 2015 til regionale helseforetak om å etablere medikamentfrie behandlingstilbud i psykisk helsevern, for pasienter som ønsker et behandlingsalternativ uten bruk av legemidler evt. også hjelp til nedtrapping av medisiner.

Status per i dag er at det er etablert medikamentfrie behandlingstilbud i alle helseregioner.

Vi håper informasjonen kommer til nytte.

Med vennlig hilsen

Cathrine Dammen (e.f.)
avdelingsdirektør

Sjur Øverbø Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

